Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Drei Vorlesungen in Rom - Cod. Ettenheim-Münster 196

Lugo, Juan

[S.l.], 1632-1633

Disovtatio IV.

urn:nbn:de:bsz:31-116360

Visual Library

Deus sit cāa totius entitatis positivæ, sed argūm licet magis videatur mili=
tare contra eos qui ponunt malitiam fōalem esse aliquid positivum, adhuc tñ
videtur urgere contra nos quatenus admittimus ipsam entitatem positivam
esse malitiam saltem fundtalem, nam sequitur ad minus Deum esse cāam mali=
tiæ radicalis et fundtalis, quæ, ut supra diximus, magis displicet Deo quam malitia
fōalis, quæ postea necessario consequitur et solum est libera in cāa. oportebit ergo
pro huius argti plena solutione examinare quomodo peccatum sit vel n̄ sit a Deo.

DISPVTATIO IV.

De causalitate Dei in actum peccati.

Huius quæstionis notitia necessaria oīo est ad complementum quæstionis
præcedentis de fōali constitutivo actus humani, et tractatur late a Theologis
quæstione 79. quorum sentias breviter præmittemus.

SECTIO I.

Quomodo Deus non sit causa actus mali.

Referuntur variæ sententiæ.

Supponimus pmo Deum peccare n̄ poe, tum qa n̄ pōt transgredi legem alicu=
ius superioris, tum præcipue qa cum infinita sanctitate n̄ pōt stare malitia
vel macula alicuius culpæ moralis. Supponimus item Deum n̄ poe necessi=
tare aut cogere voluntatem creatam ad peccandum, qa eo ipso voluntas cre=
ata n̄ peccaret cum sine libertate peccatum n̄ sit. Supponimus 3tio Deum
n̄ esse Authorem peccati. hæc oīa late ex Scriptura et Patribus probantur
a recentioribus contra hæreticos nri temporis, qui Deum faciunt Authorem
malorum et volentem imo necessitantem hoīes ad oīa peccata quæ committunt.

Testimonia Scripturæ passim occurrunt; optimum est illud
Ecclesiast. 15: ne dicas ille me inflammavit, n̄ est necessarius sibi hoīes
impii, et infra: nemini mandavit impiè agere. Jeremiæ 19: ædificave=
runt excelsa Baalim quæ n̄ præcepi neque locutus sum neque ascenderunt in cor
meum. Jacobi 1: nemo cum tentatur dicat quoniam a Deo tentatur, Deus
est neminem tentat. psal. 5: quoniam n̄ Deus volens iniquitatem tu es.
ex hoc a. sequitur Deum n̄ poe esse Authorem peccati, qa Deus nihil odit
eorum quæ fecit Sap. 11. et ut ait Fulgentius adductus a S. Thoma dicta q. 79
art. 3: Deus n̄ est Author eius cuius est ultor. aliqua vero Scripturæ et Patrum loca
quæ videntur loqui de vera cāalitate, cum tn̄ loquantur solum de permissione,
explicantur late a recentioribus, qui de tota hac controversia videri possunt,

præser=

praesertim Card[lis] Bellarminus tom. 3. lib. 2 de statu peccati. Valentia in praesenti disp. 8 q. 9. Molina in concordia q. 14. art. 13. disp. 21. Salas in praesenti tract. 13. disp. 10 sect. 1. et seqq.

Contra hoc tamen quae certa sunt oritur non levis difficultas in cujus solutione laboraverunt semper Theologi, quia scilicet Deus concurrit simul cum voluntate creata immediate ad singulos actus liberos, et etiam ad actum odij et quemlibet alium actum malum, et non solum hoc sed etiam Deus est vera causa illius actus mali, ergo est causa peccati non solum pro materiali sed etiam totius ipsius malitiae, nam imprimis malitia radicalis, ut supra vidimus, non distinguitur ab entitate positiva ad quam Deus concurrit, malitia vero formalis licet sit privatio, habet tamen necessariam connexionem cum entitate positiva ad quam necessario consequitur et in qua necessario fundatur, ergo qui est causa entitatis positivae est etiam causa illius malitiae formalis eo modo quo privatio potest causari, neque est hoc alio modo causat illam privationem nisi causando positivum ad quod consequitur. contra hoc autem est definitio Concilij Trid. sess. 6. can. 6 in haec verba: si quis dixerit non esse in potestate hominis vias suas malas facere, sed mala opera ita ut bona Deum operari non permissive solum sed etiam proprie et per se, adeo ut sit proprium opus ejus non minus proditio Judae quam vocatio Pauli, anathema sit.

Variae viae sunt excogitatae ad hunc nodum dissolvendum. Prima est Durandi in 2do dist. 27 q. 1. qui dixit Deum non concurrere immediate cum causa 2da ad ejus operationes, sed mediate quatenus dedit et conservat existentiam causae et potentiam ad operandum. haec sententia rejici solet in 2do physicorum, tum quia ex Scriptura videtur oppositum colligi, in qua dicimur nos non solum in Deo vivere sed etiam moveri et esse. Act. 17 et Joan. 5 Pater meus usque modo operatur scilicet post primam rerum productionem. 1 ad Corinth. 15: Deus dicitur concurrere cum grano seminato ad germinandum. tum etiam quia est contra Theologos et Patres praesertim contra Hieronimum contra Pelagianos prope initium, et Augustinum lib. 5 de genesi ad litteram cap. 20, et lib. 9. cap. 15. denique contra rationem supremi dominij ad quod spectat posse destruere quando voluerit vel impedire productionem cujuscunque entis creati, sicut in fornace Babylonis impedivit operationem ignis circa tres pueros, et discipulos euntes in castellum Emaus impedivit ne eum praesentem agnoscerent, quod non aliter fit nisi subtrahendo concursum ad operationem causae 2dae quae sine Dei concursu fieri non potest.

Unde etiam constat praedictam sententiam sustineri non posse quantumcunque limitetur ad solos actus malos, prout aliqui limitare tentarunt concedentes concursum Dei immediate ad omnes alios effectus praeterquam ad actus malos. contra hoc tamen militant eaedem rationes et aliae, quia actus odij non minus habet de entitate physica quando fit cum libertate, quam quando fit sine illa, ergo si in primo casu potest produci a sola causa 2da sine concursu Dei, poterit etiam in 2do, cum non requiratur major virtus ad illum tunc producendum.

Conse=

Consequens. a. ē contra ipsos qui solum negant concursum immediatum Dei
ad actum odij quando ē actus malus.

2da solutio ē, Deum n̄ ēē c̄am peccati prō formali, quia
malitia formalis consistit in privatione, quare licet Deus concurrat ad totam
entitatem positivam actus odij, n̄ sequitur q̄d sit c̄a malitiæ quæ n̄ ē po-
sitiva sed privatio. hæc solutio c̄oīter rejicitur argumento supra indicato,
quia scilicet hō n̄ aliter ē c̄a privationis seu malitiæ nisi causando actum
positivum ad quem necessario consequitur illa privatio. Ergo si Deus proprie
ē vere c̄a actus positivi, n̄ pt̄ ēē c̄a privationis quæ necessario consequitur.
sicut si Deus causat calorem in subjecto causat etiam expulsionem seu caren-
tiam frigoris quæ ad positionem caloris necessario consequitur. ratio a.
a priori ē, quia qui ē c̄a c̄æ ē c̄a causati saltem quando unum ex alio
necessario consequitur, tunc ē. qui vult antecedens eo ipso vult impli-
cite consequens, q̄d cum illo antecedenti h̄t necessariam connexionem.

Propter hæc aliqui respondent 3tio Deum licet sit c̄a
actus n̄ ēē c̄am privationis consequutæ, quia privatio n̄ consequitur ad actum
prout ē a Deo sed prout ē ab hōe, consequitur ē. actum n̄ utcunque sed
in ordine ad illud agens q̄d habebat debitum ponendi actum contrarium,
q̄d debitum n̄ inerat Deo, sed hōi, ideo n̄ Deus sed hō ē c̄a illius privationis,
hoc tn̄ adhuc ē difficile, n̄ ē. quæritur in sensu cur hō ē n̄ Deus
dicatur peccare per illam privationem consecutam, et cur Deus n̄ dicatur
ēē c̄a illius privationis. adhoc a. parum refert q̄d Deus hāt vel n̄ hāt
debitum, nam sicut Deus n̄ h̄t debitum ponendi calorem in aqua et tn̄
dum causat frigus dicitur vere ēē c̄a privationis caloris inde resultantis, cur
similiter causans odium n̄ dicetur ēē c̄a q̄d consequatur privatio amoris?
Et item a priori probo quia Deus per se causat positive odium ergo Deus ē c̄a
q̄d hō hāt odium, sed hō n̄ aliter causat privationem amoris nisi habendo
odium ergo Deus ē c̄a q̄d hō causet in se privationem amoris ergo licet Deo
n̄ imputetur ~~n̄ imputetur~~ ad culpam illa privatio, Deus tn̄ erit c̄a q̄d im-
putetur hōi ad culpam. probo conseq: quia n̄ aliter imputatur hōi ad culpam
nisi quia oritur ab hōe odium quando debebat ponere actum oppositum,
sed Deus per se ē c̄a q̄d hō ponat actum odij quando debebat ponere actū
oppositum ergo Deus ē c̄a q̄d hōi imputetur ad culpam ea privatio ergo ē per
consequens Deus ē c̄a q̄d hō peccet.

Quarta solutio ē, Deum concurrere ad entitatem actus
odij, hanc tn̄ secundum se ē et taliter n̄ ēē malam, nam idem numero
actus potuisset fieri sine advertentia sufficienti ad culpam, ut diximus
supra cum com. sententia, ē per consequens Deus concurrens ad positivum ~~actum~~
n̄ ideo ē c̄a malitiæ. hæc etiam facile impugnatur, quia licet entitas
odij secundum se n̄ sit mala, odium tn̄ prout liberum n̄ pt̄ n̄ ēē malum,

Deus

Deus ergo non solum concurrit ad actum odij secundum se sed etiam ad liberta=
tem odij, nam libertas odij addit supra voluntatem ~~ff~~ advertentiam quam
habet efficere odium vel actum contrarium, et quidem tam advertentia quam
potentia voluntatis ad actum contrarium fit a Deo, ergo Deus non solum est causa
odij sed etiam est causa quod odium sit liberum, ergo est causa quod odium sit malum.

Hinc etiam impugnatur quinta solutio P. Vasquez disp. 129.
cap. 7 dicentis Deum non esse causam peccati, quia peccatum ut peccatum est liberum
et ut liberum non est a Deo sed a voluntate creata quae sola operatur libere et
moraliter eum actum. Sed contra hoc urget semper: quia aliud est pec=
catum denominare solum hominem libere operantem, aliud vero quod liber=
tas peccati sit a solo homine, sicut aliud est meam visionem solum me deno=
minare videntem et viventem, aliud vero quod vitalitas et visio non sit a Deo,
illud est primum et verum, hoc secundum falsum, et ratio est clara, quia qui est causa quod
aliqua forma ponatur in subiecto est etiam causa denominationis provenientis ab ea
forma, v.g. qui est causa quod calor ponatur in subiecto est causa quod subiectum sit tale. Ergo
qui est causa actus et advertentiae a quibus homo denominatur operans libere, est
etiam causa libertatis, quae nihil aliud est quam illa duo. Fatemur ergo actum
non esse liberum immediate in ordine ad Deum, sed in ordine ad hominem, hoc est, de=
nominare solum hominem operantem libere, per tamen non est libertatem non esse a Deo
ut a causa efficienti quae ~~Deo~~ immerito confunduntur apud P. Vasquez.

Sexta solutio est, Deum non esse causam peccati, quia actus ille
procedit a Deo secundum communem rationem operationis, ~~sed sed~~ non secundum rationem
specificam odij sub qua solum procedit a causa secunda, ad quam pertinet determi=
nare concursum Dei qui de se datur indifferens ad omnia. Haec etiam so=
lutio impugnatur similiter. Imo quia quod aliqua sit causa universalis non tollit quod
simpliciter sit causa effectus, nam [illegible] est causa universalis quae determinatur per suas
potentias, et tamen dicitur causa intellectionis, et intellectus est causa universalis quae determinatur
per species, et tamen intellectus dicitur causa talis intellectionis et sol est causa universalis et tamen
dicitur causa plantae vel auri. Ergo similiter potest Deus dici causa peccati, licet
sit causa universalis et determinetur per causam secundam.

Secundo impugnatur: quia non solum ratio communis entis creati quae
est in effectu sed etiam ultima eius differentia dependet a Deo, nam calor
v.g. non solum secundum rationem ~~se~~ communem, sed etiam secundum ultimam diffe=
rentiam habet aliquam perfectionem participatam, imo maiorem quam secun=
dum rationem communem, ergo magis pendet a Deo secundum differentiam specificam,
alioquin sequeretur quod haberet a Deo id quod minus perfectum est, a causa vero secunda
sola haberet id quod perfectius est. Ergo Deus concurrit etiam immediate ad ultimam
differentiam specificam ut talis. Quando est dicitur Deus determinari
a causis secundis ad talem concursum, non significatur illum concursum se=
cundum ultimam differentiam non procedere a Deo, sed significatur procedere

quidem

quidem a Deo, ad exigentiam tn talis caæ 2dæ, qa talis ē, q̄d si talis n̄ eēt caa 2da procederet aliq concursq diversq ab eodem Deo. nec consideranq ē Deus off offerre vel dare concursum solum in coi ē in confuso, Deq e. videt distinctissime exigentiam oium caarum in particulari ē vult distinctissime dare talem numero concursum singulis causis iuxta earum exigentiam, q̄d quidem respectu caæ 2dæ liberæ ē multo clarius, h e. præparat Deq concursum aliquem genericum in actu 1mo, sed distinctissime offert ē præparat concursum ad actum volitionis vel nolitionis talis obti utrumq determinatum sed disiunctim, neq e. Deus cognoscit raoem coem abstractam velctiam concursq oēs confuse, qa utraq eēt imperfectio, sed singulas spēes distincte ē clare, ē ita illas vult in actu primo licet sub disiunctione, ut explicuimq alibi in tractatu de Deo.

Confirmatur: qa pt Deus offerre concursum caa 2da ad aliquem effectum ē negare ad alios, ergo concursq prout a Deo n̄ ē solum concursq ad effectum in coi sed ad talem effectum. Ans pt imprimis probari in sententia probabili docente Deum determinare caam 2dam ad individuationem effectq intra eandem speēm, q̄d fieri n̄ pt nisi concursq prout a Deo sit determinatq. 2do pbr in oi sententia qa Deq volebat concurrere cum igne Babylonico ad calefaciendos ē urendos circumstantes, n̄ tn ad calefaciendos tres pueros, tunc e. n̄ suspendebat Deq concursum urstem, sine hoc e. nec alios potuisset ignis comburere, ergo suspendebat solum concursum determinatum ad calefaciendos illos pueros; nec obstat potuisse id fieri per productionem alicuiq qualitatis contrariæ, vel per conservaoem temperamenti in pueris absq ulla suspensione concursq. hoc inquam n̄ cohæret tn cum sensu Eccliæ quæ ex parte ipsiq ignis agnoscit defectum illum, dum dicit in officio Tertiæ Dnicæ Quadragesimæ: vim virtutis suæ oblitq ē ignis ut pueri tui liberarentur illæsi. si a. miraculum oriretur ex resistentia magna contrarij, n̄ diceretur vere ignis oblitq vim suam, sed potiq impeditq ē repulsus dum conaretur illam exercere.

Septima solutio ē, Deum eē vere caam naalem peccati tam quoad fōale quam quoad maale, n̄ eē tn caam moralem illius, qa n̄ concurrit suadendo, consulendo, hortando &c. atq ideo n̄ eē dicendum simpliciter caam peccati, qa cum peccatum sit effectq moralis, n̄ quælibet caa debet dici simpliciter caa peccati, sed illa quæ ē caa in eo genere scilicet quæ ē caa moralis, imo nec eē dicendum Deum simpliciter caam naalem peccati sed cum addito, hoc ē, Deum eē caam solum naalem peccati, alioquin videtur insinuari eum etiam esse caam moralem, cum n̄ repugnat eandem eē caam naalem ē moralem. hanc sententiam docet Curiel q. 79 art. 1 § 7. ē placet aliquibq recentioribus.

Mihi certe nunquam potuit satisfacere, qa in rigore

videtur

videtur eam admittere Deum ee caam vere peccati, quod sic ostendo: illa quæ simpliciter dicitur caa naalis seu physica, pt dici vere e simpliciter caa illius effectus, Deus a. pt dici caa naalis peccati simpliciter ergo pt dici simpliciter caa peccati; negant ipsi maiorem e minorem; utraq tn pbatur: et quidem maior constat in habitu charitatis, qui licet n sit caa moralis sed solum physica actuum dilectionis Dei, dicitur tn simpliciter caa eorum actuum, quod idem militat in oibus etiam habitibus acquisitis qui simpliciter dicuntur caa suorum actuum, licet n sint caa moralis e licet actus sit effectus moralis. rao a. e clara, qa caa physicæ n minus competit definitio caæ in coi quam caa morali ergo n minus poterit dici simpliciter caa. e certe ex hoc saltem fit Deum ee tam proprie caam peccati, sicut habitus e caa suorum actuum, cum uterq sit caa physica, e neuter sit caa moralis.

Minor etiam pbatur: qa licet Deus n sit caa moralis pter se ee caa naalis ergo pt appellari simpliciter e sine ullo addito caa naalis, nec requiritur addere particulam illam solum. ad quid enim? dicis: ne significetur Deum ee etiam caam moralem. Sed contra, qa licet posit aliqua simul ee caa efficiens e naalis, poimus tn dicere illam ee caam efficientem absq eo quod per hoc significetur illam ee etiam caam naalem vel econtra, qa licet posit utraq caalitas conjungi, posit tn separari, e hoc sufficit ut posit prædicari seorsum sine ullo addito, posit e etiam jungi caa efficiens et caa libera, et tn pt dici habitus caa efficiens actuum absq ullo addito quo significetur eum n ee etiam caam liberam.

Deniq iuxta hunc dicendi modum n videtur satis bene locutio Tridentini ubi supra docentis Deum n ita ee caam proditionis Iudæ sicut vocaois Pauli, nam licet consensus sex conversio Pauli fuerit effectus moralis, vocao tn Pauli n fuit effectus moralis sed physicus, ut dicat, e tn dicitur Deus magis proprie caa illius vocaois quam proditionis Iudæ, ergo proditionis n fuit caa naalis simpliciter, alioquin tam proprie erit caa proditionis quam vocationis.

SECTIO II.

Verior ratio cur Deus non sit causa peccati.

Supposita definitione tradita de malitia radicali seu fundtali e de malitia formali, quarum primam diximus ee positivam, 2dam vero negativam, facile reddi pt rao cur Deus n sit caa malitiæ formalis seu privaois, sic. n e proprie caa malitiæ radicalis seu actus positivi ad quem sequitur privao, consequens erit ut n sit etiam caa proprie e simpliciter privaois consequentis. potissima ergo difficultas consistit in explicando an et quo=

quomodo Deus n̄ sit causa malitiæ radicalis positivæ seu ipsius actus liberi secundum positivum quod habet, nam S. Thomas q. 79. art. 2. videtur concedere Deum esse causam simpliciter illius actionis secundum positivum quod habet. quo etiam modo videntur loqui Anselmus lib. de casu Diaboli cap. 20. et lib. de concordia prædestinationis cap. 1. dicens actum malum quoad secundum positivum et secundum entitatem ē a Deo esse, licet n̄ quoad malitiam quæ in privatione consistit et ē nihil, et videtur favere Augustinus lib. 83 quæstionum q. 21. et in Enchiridio cap. 90. et 4 de Genesi ad litterā cap. 12. et lib. 5 cap. 20. et libro 3. de Trinitate cap. 4. et 9. Gregorius 16. moral. cap. 17. et Damascenus lib. 1. fidei cap. 3.

Alibi tamen iidem Patres videntur sæpe negare Deum proprie esse Authorem et causam harum operationum, ita enim loquitur idem Augustinus lib. 5. de Civit. cap. 9: mala, inquit, voluntates a Deo n̄ sunt quia contra naturam sunt quæ ab illo ē. et cap. 8 dixerat a Deo esse omnes potestates quamvis ab illo n̄ esse omnium voluntates. et lib. de Spiritu et litteram cap. 31: nunquam legimus, inquit, n̄ ē voluntas nisi a Deo, et recte n̄ scriptū ē, quia verum n̄ ē, alioquin etiam peccatorum, quod absit, Author ē Deus. si n̄ ē voluntas nisi ab illo quoniam mala voluntas iam sola peccatum ē etiamsi desit effectus. et lib. 12 Confessionum cap. 11: hoc solum, inquit, a te n̄ ē quod n̄ ē motusque voluntatis a te ad id quod minus ē, quia talis motus delictum atque peccatum ē. ubi motum etiam ipsum positivum quo voluntas nostra recedit a Deo ad id quod minus ē dicit n̄ esse a Deo. eodem modo loquuntur alii multi Patres, quorum verba et loca videri possunt apud Bellarminum lib. 2. de statu peccati cap. 9. Vasquez disp. 129. cap. 2. Suarez in opusculis lib. 2. de concursu Dei cap. 2. Salas ubi supra num. 11. quibus consentit Hugo de S^to^ Victore apud Salas ibi super illa verba Pauli: quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia; ubi quærit: an peccata in quantum sunt sint a Deo, si ē. omnia ē etiam peccata sunt ex ipso. Respondet ita: nonnulli dicunt quod peccata in quantum sunt habent esse a Deo, sed Augustinus de natura boni dicit tamen ea quæ sunt naturaliter debere intelligi cum dicitur omnia esse ex Deo n̄ peccata quæ naturam corrumpunt, n̄ ergo peccata sunt ex Deo aliquomodo. In his autem locis manifestum ē sermonem esse de entitate positiva peccati seu de volitione mala, ut constat ex ipsis verbis; et in eodem sensu videtur loqui Tridentinum ubi supra dicens ipsa mala opera n̄ fieri a Deo, et ponit exemplum in proditione Judæ, quæ quidem solam entitatem positivam proditionis et hanc dicit Concilium n̄ pendere a Deo per se sed permissive.

In hoc puncto n̄ potest esse controversia de re sed solum de modo loquendi, qui tamen accommodari debet Concilijs et PP. de re enim omnes fatemur contra Durandum entitatem odij n̄ posse fieri sine actuali

concursu

concursu ẽ influxu Dei, ẽ hunc quidem concursum in sua entitate ẽe aliquam actionem determinatam in spẽ ẽ in individuo. restat ergo solum difficultas: an sufficiat iste concursus ad hoc ut Deus dicatur simpliciter caũ ocy Dei, in quo dissidio videntur pōe fere oẽs ad concordiam facile reduci, si dicimus Deum ẽe caũm illius actus n̄ ut malus ẽ malitia etiam radicali fundali, sed ut praescindit ab ista, n̄ qa concursus influxus Dei attingat unam fōalitatem illius effectus ẽ n̄ aliam, sed qa licet attingat oẽs, n̄ tn̄ sufficit hoc ut Deus appelletur caũ illarum oium.

Ratio a potissima desumenda videtur ex indifferentia qua Deus, ut dicebamus, offert ẽ praeparat suum concursum in actu primo cum voluntate creata, applicando suam potẽm per voluntatem indifferentem ad hunc actum bonum vel illum malum disiunctive, ẽ intendendo potius ex se actum bonum, caũ a. quae eiusmodi indifferentiam h̄t in actu primo proximo n̄ dicitur proprie ẽ in rigore caũ talis effectus ut talis ẽ. qd multis exemplis probari pt̄: imo ille qui petit mutuum ab usurario sub usura, n̄ dicitur cooperari ad peccatum illius, qa nimirum tota illa cooperaõ de se ẽ indifferens ad mutuum dandum, qd licet hic nunc certissime n̄ sit dandum sine usura, pt̄ tn̄ dari sine illa, ẽ per consequens qd detur usura ẽ illicite n̄ provenit a petente, qui indifferenter concurrit ẽ mallet mutuum sine usura, sed provenit ab ipso usurario. 2do qui offert gladium vel etiam cooperatur cum alio ut occidat hostem quem licite pt̄ occidere, licet hic ẽ nunc ex pravo affectu vindictae illicite occidat, socius tn̄ n̄ dicitur cooperari nec ẽe caũ illius peccati, qa concursus de se ẽ indifferens ẽ ordinatus ad occisionem bonam. si vero hic n̄ poẽt sine peccato occidere tunc concursus n̄ eẽt indifferens, ẽ per consequens socius diceretur caũ peccati. 3tio qui cooperatur alicui ad muneris administraõem quam licite pt̄ exercere, licet cooperans sciat illicite, ẽ cum peccato exerceri, tn̄ peccat neq ẽ caũ illius peccati, qa de se solum concurrit indifferenter ẽ sine affectu ad cooperaõe illicitam. 4to ẽ vulgare exemplum quo utitur S. Thomas dicta q. 79. art. 2. ẽ Augustinus de perfectione Iustitiae responsione q. claudicaõis cuius n̄ ẽ caũ virtus motiva sed defectus tibiae, qa nimirum virtus motiva de se indifferenter concurrit, imo magis intendit motum rectum, quare claudicaõ ẽ praeter intentionem virtutis motivae. ita se h̄t Deus in productione actus mali, nam de se indifferens ẽ, imo magis propensus ad actum bonum producendum cuius intuitu offert concursum indifferentem ad utrumq, quare qd fiat actus ocy licet dependeat a Deo, n̄ tn̄ ẽ iuxta ipsius intentionem sed potius praeter illam, sicut monstra dicuntur ẽe praeter intentionem virtutis generativae qua ex se intendebat generaõem hōis perfecti, ex coniunctione

tn̄

tri alterius concausæ vitiosæ nascitur monstrum, q̃d n̄ tribuitur
potæ generatiuæ, sed alteri concaæ pp eandem raoẽm. hac itaq̃ de-
caa Deus n̄ ẽ simpliciter appellandus caa actus mali secundum vltimam
raoem positiuam, sed solum caa permissiua, vt tradunt coiter Molina
in concordia q. 14 art. 13 disp. 22. & 23. Bellarminus vbi supra cap. 18
ante solutionem 1mi argti, ẽ ad 1mum, 3tium, ẽ 5tum argtm. Suarez vbi
supra cap. 3 num. 20. Salas vbi supra num. 22. qui refert complures
tenentes eadem rade.

Ratio a. illius modi loquendi dari pt in ipsa defini-
tione caæ, quam Philosophi sic solent coiter definire. caa ẽ quæ per se
influit ẽẽ in aliud, vt late docet & probat Suarez disp. 12 metaph. q. 2.
vbi per illam particulam per se excluduntur caæ per accidens quæ n̄ st
proprie dicendæ caæ, dicitur a. caa per accidens n̄ solum quæ caat per
aliud, sed etiam illa quæ præter intentionem operatur, ideo ẽ. effectus ca-
suales seu fortuiti dicuntur effectus per accidens, qa st præter intentionem
operantis, nam qui effodiendo caua inuenit thesaurum n̄ intendebat
illum effectum sed alium diuersum, ideo illa thesauri inuentio dicitur
effectus per accidens, ẽ hoc dicitur caa per accidens illius effectus, vt ex
Arle ẽ alijs docet late Suarez disp. 19 metaph. sect. 12. in hoc ergo sensu
actus malo dicitur caari a Deo n̄ per se sed per accidens, qa licet Deo
nullus sit effectus casualis seu fortuitus, adhoc ẽ. requiritur q̃d sit præter
intentionem ẽ præter prævisionem operantis, dicitur tn̄ ẽ caa per acci-
dens, adhoc ẽ. sufficit q̃d sit præter intentionem operantis. sic dicunt
monstra oriri per accidens a virtute generatiua, qa st præter illius
intentionem; ac claudicatio ẽ effectus per accidens potæ progressiuæ,
ẽ in alijs exemplis supra positis. cum ergo Deus intendat solum
actum bonum, ẽ ad hunc finem offerat concursum indifferentem, merito
dicitur procedere a Deo per accidens nrum actum malum, hoc ẽ, præter
intentionem 1mæ caæ. rad vero cum nra operatis dicitur procedere
per se a Deo, qa Deus vult ẽ intendit q̃d voluntas nra operetur, licet
n̄ intendat q̃d operetur male, ẽ ideo vltima formalitas eius n̄ tribuitur Deo
nec pendet per se ab ipso, sed per accidens, idẽ, quasi per aliud, qa scili-
cet dum caa aliud intendit facere prodit ille effectus præter intentio-
nem, sicut monstra pp eandem raoem dicuntur effectus per accidens,
qa naa aliud intendente generantur, ẽ sicut etiam dici solet cor-
ruptionem n̄ per se sed per accidens ẽẽ a naa, scilicet pp aliud nempe
pp generaoẽm. hoc ergo rade deficit in Deo definitio caæ proprie
sumptæ respectu actus mali, quatenus deficit illa particula per se,
q̃d videtur etiam indicari a Tridentino dictus sess. 6. can. 6. dum ne-
gat Deum ẽẽ caam malorum operum, qa n̄ operatur ea proprie

ẽ per se,

ē per se, qa videlicet supponitur requiri ad raoem propriæ caæ q̃d producat effectum per se, ut dixi.

Dices: ultima fōālitas odij debet eē ab aliqua caā, n̄ a sola caā 2da, qa hæc sola nihil pt operari, ergo etiam a caā prima. Rx distinguendo ma: debet eē a caā quæ tota sit caā per se nego, a caā conflata ex una quæ sit caā per se et altera quæ sit caā permissiua vel vtilis concedo, n̄ ē: negamq illam fōālitatem ultimam pendere a Deo, sed pendere a Deo per se.

Sed contra urgebis influxq Dei n̄ dependit, sed indiuisibiliter attingit totam entitatem effectq et uel nullq fōālitatis Deq ē caā per se, vel omnium. Rx concedendo ans, et negando seq: nam quando dicimq Deum n̄ eē caām per se odij ut odij n̄ significamq influxum seu actionem ipsam Dei alio modo attingere unam fōālitatem effectq, et alio modo aliam; hoc ē. eēt falsum, qa influxq ille vel n̄ distinguitur ab ipso actu odij, vel n̄ distinguitur tantam connexionem ht cum ultª fōālitate odij quantam cum raōe cōis volitionis. aliud ergo significamq per illum modum loquendi, scilicet Deum secundum se et ut in actu primo n̄ eodem modo comparari ad fōālitatem ultimam odij, sicut ad alias fōālitates, qa nimirum voluntas qua Deq se applicat ad operandum intendit volitionem aliquam creatā, vult ē. Deq operari cum hoē aliquem actum, n̄ tn̄ intendit actum odij, nec Deq ē raō determinans ad odium, hoc ergo diuersitas quæ de facto reperitur in ipso Deo in actu primo fundat illum modum loquendi, quo dicimq Deum eē caām per se nræ volitionis sub raōe cōis volitionis, n̄ tn̄ odij ut odium ē.

Hinc infero imo quid iudicandum sit de alijs sententijs supra relatis, multæ ē. ex illis in bono sensu admitti pōst, et fortasse solum differunt in modo explicandi, nam inprimis 2da et 3tia sentēa quatenq dicebat Deum eē caām actq, n̄ tn̄ eē caām priuatis consequentis verum dicebat, restat tn̄ illis explicare quomodo Deus n̄ sit caā actus positiui secundum malitiam radicalem et fundalem quam ht, item debent reddere raoem cur Deq caāns actum n̄ caūset priuaōem necessario consequentem ad actum, quæ raō desumi pt et debet ex voluntate indifferenti qua Deus concurrit, ut nos explicuimus.

Quinta etiam solutio P. Vasquez qui dicebat Deum n̄ eē caām peccati, qa Deq n̄ denominatur operans libere, pōet hoc pacto ad bonum sensum reduci, n̄ negando Deum eē caām actq etiam liberi sed Deum eē caām peccati, qa eē caām peccati ē eē caām per se illiq actq ut talis ē, et hoc a. requiritur q̃d illa caā determinetur a se et libere ad talem actum ut talis est.

Deniq sexta solutio, quæ ideo negabat Deum eē caām peccati

qa

qa n concurrit ad actum secundum raoem specificam, iam vidimus quomodo poit habere aliquem verum sensum, n negando qd vltima formalitas odij pendeat a Deo immediate, e attingatur influxu e actione Dei, sed qd pendeat a Deo tanquam a caa per se illius foalitatis, per hoc e. significaretur Deum intendere illum actum in actu primo vt talis e, vel saltem ee primum determinans ad talem actum, quorum neutrum dici pt.

b) Infero 2do diverso modo comparari Deum in raoe caa respectu entitatis positiuae e respectu malitiae priuatiuae consequentis; nam respectu malitiae priuatiuae Deus nullo modo dicitur caa simpliciter e absolute p raom supra traditam, qa scilicet n e caa qd actus odij v.g. prout odium e priuao a. n oritur ex actu prout actus e sed prout e actus odij, si vero comparetur Deus ad actum positiuum minus improprie pt dici caa illius, qa Deus e caa simpliciter actus vt actus e e vt actus liber e, licet n sit caa simpliciter illius vt talis actus e, qd quidem sufficit vt dicatur aliquomodo caa illius actus, nam qui caret aialitate caret hoiem secundum aliquid illius. qd tn respectu priuaois n ht locum, quare n pt Deus dici caa illius priuaois, pt tn minus improprie dici caa illius actus, qa aliquid illius per se oritur a Deo, vt vidimus, e ideo S. Thomas dicta q. 79. art. 2. concedit Deum ee caam actus peccati cum ipse S. Doctor q. 80 art. 1. ad 3. explicet Deum ee principium vsle illius actus, qd vero voluntas determinetur ad malum consilium prouenire ex hoie ipso se determinante, quae loca si coniungantur apparet apud S. Thomam sufficere caalitatem Dei vt principij vsalis, adhoc vt Deus in aliquo sensu dicatur caa actus, licet n sufficiat adhoc vt dicatur caa illius actus vt talis determinaoe, neque etiam vt proprie e per se dicatur caa homicidij vel odij sed cum aliquo addito, quale e illud qd addit S. Thomas scilicet e caa vsalis e caa illius in quantum actio e.

Infertur 3tio licet minus improprie dicatur Deus caa entitatis positiuae quam priuaois rectitudinis, hoc tn n sufficere vt in rigore Deus dicatur caa homicidij odij luxuriae etc absque vllo addito, ideo e. vidimus in Trident. vbi supra negari absolute Deum ee proprie e per se caam proditionis Iudae, proditio a. in rigore sumpta e ipse actus positiuus, e in eodem sensu Bellarminus vbi supra cap. 18 dicit n solum multitudo peccati, sed etiam ipsum qd maale Theologi vocant, si vt tale e ipse consideretur, Deo tribuendum n e, cum Deus n solum turpitudinem sed etiam actiones ipsas turpes auersetur e lege sua prohibeat, quem modum retinent alij multi, quos refert Salas vbi supra num. 23. e seqq. e ibi; qa si Deus in rigore dicendus eet caa homicidij seu periurij, liberi s Deus eet in rigore caa qd hoo sit homicida e periurus, qd non

videtur

videtur posse absolute concedi, et nec tamen nisi cum aliquo addito, vel in sensu minus proprio. facilius posset concedi illum actum periurij esse a Deo prout conceditur a S. Thoma ubi sup. quia per hoc non significatur nisi mera dependentia a Deo, non tamen dependentia per se, quam diximus significari per nomen causæ in rigore sumptæ.

Adeo tamen credo nec istum modum loquendi esse omnino proprium, et ideo S. August. 5 de Civit. cap. 8. expresse docet a Deo quidem esse omnes potestates, non tamen omnium voluntates. et lib. de spiritu et litteram cap. 2j. nusquam, inquit, legimus esse voluntas nisi a Deo et recte non scriptum est, quia verum non est, alioquin etiam peccatorum, quod absit, Author esset Deus, si non esset voluntas nisi ab illo. vides apud S. Augustinum bene inferri Deum esse Authorem peccati si concedatur simpliciter voluntatem periurij vel odij esse a Deo.

Infero 4to quando dicitur Deum esse causam per se peccati pro materiali seu esse proprie causam materialis peccati, posse illum modum loquendi ad bonum sensum reduci, si sermo sit non de materiali physico sed de materiali logico, hoc est, de ratione generica illius actus, quam diximus per se causari a Deo. alioquin si de materiali physico loquantur, hoc est, de tota entitate secundum omnem formalitatem positivam illius actus, non videtur admittenda simpliciter et absolute illa propositio, sed neganda prout eam negant Authores supra citati. quare melius dicitur Deum causare peccatum materialiter quam causare materiale peccatum, quia causare materialiter est concurrere ad totam illam entitatem et ad ipsam etiam malitiam positivam per concursum ortum ex voluntate indifferenti et præter intentionem, ut dictum est, quod non est causare proprie et per se sed improprie et secundum quid.

Infertur 5to Deum non tentare proprie hominem ad peccatum, nam licet Deus proprie sit causa cogitationis et occasionis qua homo tentatur et allicitur ad malum, Deus tamen non causat ea omnia ex intentione ut homo alliciatur ad malum, sed potius ut habeat victoriam maiorem, certamen enim forte dedit ei ut vinceret non ad eius ruinam sed ad victoriam, Dæmon autem dicitur proprie tentare, quia offert eas occasiones et actionem ad ruinam, et in hoc sensu dicitur Iacobi j. nemo cum tentatur dicat quoniam a Deo tentatur, Deus enim intentator malorum est, ipse autem neminem tentat, unusquisque vero tentatur a concupiscentia sua abstractus et illectus. hac item de causa dicitur Deus indurare cor peccatoris non proprie et per se sed permissive, sed indurare est proprie negare auxilia uberiora eo animo ut homo non resurgat ex peccato, qui animus nunquam in Deo est.

Infertur 6to Deum non prædeterminare physice ad materiale peccati, alioquin Deus esset proprie causa malitiæ quæ necessario consequitur ad

ad illud malè, imo vero tunc homo non peccaret ex defectu libertatis requisitæ, quam sequelam probabimus in Tractatu de Gratia ex pro= fesso. quomodo autem possit Deus permittere unum peccatum in poenam alterius absque eo quod velit peccatum aut sit causa illius explicavimus in primo Tractatu de Deo agentes de effectibus prædestinationis.

Infero ultimo ad negandum simpliciter quod Deus sit causa peccati non sufficere quod concurrat indifferenter ad varios effectus, nisi adsit simul alia conditio, quod scilicet Deus non intendat actionem illam peccati sed oppositam, aliqui enim recentiores videntur hoc totum reducere ad solam indifferentiam concursus, dicunt enim non esse proprie et in rigore causam illam quæ non est causa determinata ex se ad talem effectum sed determinatur ab alia concausa. hoc tamen, ut dixi, non videtur sufficere. quia habitus charitatis ex se est indifferens ad subveniendum proximo hoc vel illo modo, ad procurandam Dei gloriam Dei glo= riam hoc vel illo modo, et tamen quando aliquis erogat pecuniam pau= peri, vel præstat ei subsidium spirituale, vel procurat Dei gloriam prædicando et exhortando proximos ad pietatem, dicimus proprie et in rigore charitatem esse causam illarum operationum, præterea desiderium propriæ salutis est indifferens ex se ad hac vel illa media ponenda, et tamen quando quis fit religiosus dicimus desiderium salutis fuisse causam illius operis, si autem cum eodem rigore et proprietate dicatur Deus causa actionis malæ, sicut charitas vel desiderium salutis dicun= tur causa illorum bonorum operum, multum videtur detrahi de sensu quo Theologi negant Deum posse dici causam peccati, debemus ergo ita recurrere ad illam indifferentiam concursus divini, ut simul explicemus Deum non intendere actionem malam sed bonam, et ideo non esse simpliciter dicendum causam peccati.

Confirmatur quia in sententia probabili et fortasse veriori ignis v: g: indifferens est ex se ad hoc vel illud individuum ignis producendi, determinaturque a causa prima ad hoc individuum, et tamen ignis non solum dicitur causa ignis, sed etiam huius ignis simpliciter et abso= lute. Ergo concursus indifferens non impedit denominationem causæ simplici= ter et absolute.

SECTIO III

Solvuntur aliquæ objectiones contra doc= trinam præcedentem.

Nunc breviter solvamus argumenta quæ contra hunc modum dicendi possent occurrere.

Primo

Primo objici pt Anselmus de concordia praedestinaois cap. 1. in fine ubi docet Deum facere oes voluntates nras e illas qua malae sunt, licet n faciat malitiam quam dicit carentiam Iustitiae. Rx ipnon Anselmum explicare se in lib. de casu Diaboli cap. 20 ubi declarat quomodo voluntas, qua Diabolus voluit ee similis Deo, fuerit data a Deo, scilicet n prohibendo cum poet, sed permittendo illam quando caatur, docet poe dici eam voluntatem datam ee a Deo a quo habemg quequid habemus. e rursg cap. ult. cum iterum fateatur illam voluntatem fuisse a Deo, raoem reddit his verbis: a Deo fuit a quo e ol qd aliquid e, nempe n solum hoc ht aliquis a Deo qd Deus sponte dat, sed etiam qd iniuste rapit Deo permittente, e sicut dicitur Deus facere qd permittit fieri, ita dicitur dare qd permittit rapi, quoniam igitur permittente Deo Angelus malus per rapinam usus e potestate a Deo sponte data, a Deo habuit uti, qd n e aliud quam ipsum velle. haec Anselmus. ubi clare loquitur de ipsa voluntate ublitione positiva, e de hac dicit fieri solum permissive a Deo, privao a. qa n fit, ideo n dicitur fieri a Deo.

Obycies 2do: Deum ee caam indifferentem e vrilem n obstat, quo ming dicatur simpliciter caa actg ddy, nam etiam sol e caa vrilis, e tn dicitur caa generaois plantarum, e illectg e caa vrilis, e tn quando determinatur a spe talis obti, dicitur caa illig cognitionis in particulari, e quando concurrit cum habitu fidei dicitur simpliciter caare sobrenaalem saltem in sensu specificativo, Ergo similiter Deus specificative e simpliciter poterit dici caa ddy licet sit caa vrilis e indifferens. Rx neg: rao discriminis e, qd in exemplis positis effectus ille n e praeter intentionem caae nec per accidens, ee e. effectum per accidens, ut iam diximg, e qd, dum caa intendit aliud, sequatur hoc, sicut monstra sequuntur, dum pota generativa intendebat generaoem hois pfecti, in exemplis a. positis illi effectg licet a caa vrili n intendantur determinate, intenduntur tn intentione vrili. sicut testator qui vult ut singulis annis nubat aliqua virgo ex suis bonis, n intendebat nuptias huius virginis in particulari, n tn e praeter eius intentionem qd haec nubat, sed potius iuxta eam, licet n oio determinate, e hoc sufficit ut dici poit ee caa qd haec virgo commode nupserit. Deus a. nec intentione illa vrli intendit peccatum, sed solum opus bonu, sicut pota generativa nec intentione vrli intendebat monstrum, ideo Deus nullo modo dicitur proprie caa illig actus mali, sed solum per accidens, id e, per aliud, seu quatenus aliud volebat producere.

Obycies 3tio: Ergo nec poterit Deus dici caa operaois malae in quantum operao e, vel sub alia raoe ccoi, nam sicut Deus non

inten-

intendit odium ut odium, ita non intendit aliquod praedicatum quod iden=
tificetur cum odio, quia hoc ipso vellet poni odium cum quo illud
praedicatum identificatur. Rx negando seq: nam Deus intenden=
do actum bonum intendit raõem genericam operaõis, quae etiam
reperitur in actu bono, quare cum eadem reperiatur in actu odij bene
pot dici quod Deus intendebat illam raõem coiem, non quidem prout identificatur
cum odio sed illam specificative, quae de facto contrahitur ad odium, nam
eadem raõ coiis unitate generica poterat contrahi ad actum bonum.

Dices: Deus non praescindit raõem coiem ab inferiori & non pot
intendi per se raõ coiis operaõis a Deo nisi etiam intendatur differentia
specifica odij. Rx negando seq: nam licet Deus non praescindat nos possumus
praescindere, & hoc sufficit ut possimus dicere actum odij secundum raõem
genericam ee intentam a Deo & non secundum specificam, per hoc enim solum
significatur hunc actum odij convenire in raõe generica cum illo actu
bono quem Deus intendebat: sicut quia eandem raõem licet pota generativa
non praescindat, dicimus tamen in generaõe monstri humani potentiam generativam
intendisse illud sub raõe hois, non tamen ut monstrum, id est, illud monstrum
habere naam humanam, quam pota illa intendebat in generaõe hois perfecti.
item licet visus corporeus non praescindat, de eo tamen qui vidit colorem album
dicimus vidisse rubrum secundum raõem genericam, hoc est, in rubro ee
eandem raõem genericam ab illo actu praecisa quae erat in albo quod oculus sine
praecisione vidit. ita similiter in praesenti.

Obijcies 4to: qui est caa aalis ut aalis est vere pot dici caa hois,
nam homo est aial & qui caat aial caat hoiem, sed Deus caat actum ut actus
liber est & caat odium saltem specificative. Rx negando tns, sicut enim
non valet sequentia raoale est aial & qui cognoscit raoale cognoscit aial,
arguitur namque a sensu identico ad sensum formalem, ita nec in praesenti, nam
caare involvit sensum formalem, cum enim caare involvat intendere per
se, Deus autem non intendat per se odium, sed actum bonum in quo est raõ coiis
operaõis, non valet seq: ab identitate reali ad caalitatem propriam quae in-
cludit quod sub illa raõe intendatur effectus.

Obijcies 5to: non minus concurrit indifferenter ad actum bonum
quam ad malum & sicut non dicitur simpliciter caa actus mali & secundum
malitiam positivam, ita nec debet dici simpliciter caa actus boni. for=
tasse aliquis non repugnaret quod in rigore loquendo Deus non eet caa actus moralis
boni ut boni, quia prout sic significat libertatem nram a qua provenit deter=
minate quod fuerit actus bonus. in quo sensu videtur loqui Iustinus Martyr
in responsionibus ad Christianos de necessarijs quaestionibus in Republ. ad 8 quam,
dum dicit Deum non ee caam virtutis aut vitij nri sed propositum nrum
& voluntatem. absolute tamen neganda est seq: quia respectu actus boni etiam

naalis

naalis Deus imprimis concurrit suadendo, praecipiendo, consulendo, movendo, &c. deinde ad hunc ipsum finem dedit nobis facultatem arbitrij eamq conservat, ut ait August. 2. de libero arbitrio lib. ult. & lib. 3. cap. 1. & 6. ut bene ac consentanee ad rectam raonem operemur. quare actus bonus n oritur praeter intentionem Dei, sed maxime iuxta eius intentionem, ac proinde n ẽ caat a Deo per accidens, sed valde per se & simpliciter ac proprie.

Obiicies 6to: Deum etiam ẽẽ caam saltem moralem actus mali, qa ille qui pt facile impedire aliqd peccatum alienum & n impedit, censetur caa moralis illius, hoc ẽ, imputatur ei, Deus a. praevidet per sciam mediam oia nra peccata & pt ea facile impedire dando alia auxilia efficacia. Ergo cum Deus peccata n impedit, imputabuntur ei saltem ut caae morali. Rx maiorem ad summum ẽẽ veram loquendo de hoibg, quorum unusquisq tenetur aliquando ex iustitia & semper ex charitate quando commode pt impedire mala proximi sui n solum spiritualia sed etiam temporalia & corporalia, n vero loquendo de Deo qui n tenetur hac lege, & sicut pt omittere nra mala corporalia, qua facillime poet impedire, sic etiam pt pro suo libito omittere nram ruinam spiritualem, quam facile poet impedire. rao a. desumitur potissime ex infinita excellentia & dignitate Dei, ad quam spectat adeo absolute dominari suis subditis, ut poit n attendere ad eorum utilitatem sed ad suum libitum, qd solum libitum praeponderat oi creaturarum bono, & per consequens expedit, qd impleatur etiam cum oi creaturarum ruina, quae rao deficit in Principe creato vel quocunq hoie, n e. ẽ maius bonum qd ille impleat suum libitum quam qd impediantur detrimenta subditorum vel proximorum, ideo tenetur impedire cum pt, in Deo a. contra maius bonum ẽ qd agat pro suo libito supremus ille figulus, quam qd eius vasa conserventur integra & sana, ideo charitas obligat hoiem erga hoiem, n Deum erga hoiem.

Obiicies 7mo: Deum ẽẽ caam indifferentem n facit qd n dicatur caa actus mali, nam vel sermo ẽ de indifferentia in actu 1mo, & hanc ht etiam nra voluntas, & tn dicitur caa actus mali; vel sermo ẽ de indifferentia in actu 2do, & hanc nec Deus ht, qa concursus Dei in actu 2do n ẽ indifferens sed determinatus, & ille concursus simul & pro eodem signo oritur a Deo & a creatura, cur ergo magis tribuis eius determinao nrae voluntati quam Deo, cum utraq caa sit aeq indifferens & utraq in actu 2do sit aeq determinata.

Dici ad hoc solet voluntatem nram ẽẽ caam determinaois, qa ipsa ẽ quae determinat Deum ad talem concursum. Sed contra hoc ẽ, qa si utraq caa in actu 1mo ẽ aeq indifferens n apparet quomodo caa 2da determinet 1mam in actu 2do, nisi ponatur caa 2da prior

ali=

aliquo signo priori operans e trahens secum ad operandum caam primam, alioquin n magis diceretur Deus concurrere ad actum odij, qa hoo operatur, quam diceatur econtra hoo concurrere ad actum ody qa Deus operatur, ponere .o. hoiem pro aliquo signo priori operantem e determinantem Deum videtur absurdum, nam pro illo priori penderet effectus a caa 2da quasi inchoante operaoem e independenter a Deo.

Omissis alijs solutionibus Rx negando voluntatem creatam seu determinare vel operari priusquam Deus concurrat cum illa, concursus e. utriusq caae primae e 2dae idem oio e e pro eodem signo exit ab utraq caa, neq cogitandum e Deum ita expectare operaoem voluntatis creatae, ut postquam videt Deus voluntatem nram operari tunc velit ipse cooperari, hoc e. eet ponere aliam 2dam voluntatem concurrendi hic e nunc cum voluntate creata ortam ex praevisione nrae operaois, quo Dei voluntas deberet subsequi nram operaoem, sed dicimus Deum antecedenter ad nram operaoem applicare suam oipoiam per voluntatem quandam indifferentem e subordinare suum concursum nrae voluntati, ita ut operante nra voluntate eo ipso cooperetur Deus sine nova Dei voluntate. sicut habitus charitatis positus in voluntate taliter subordinatur nrae voluntati, ut operante voluntate cooperetur habitus n pro aliquo posteriori sed pro eodem oio signo, nec ad hoc necesse e qd habitus videat voluntatem operantem e coeo velit cooperari, sed ex naa sua subordinatur voluntati, ita ut voluntate operante operetur simul habitus. Quod ergo habitus sit ex naa sua, hoc fit poia Dei per voluntatem indifferentem Dei, qua applicatur e subordinatur nro arbitrio, vult e. Deus suam activitatem e suam poiam subordinari nro arbitrio sicut subordinatur habitus, ita ut operante nro arbitrio eo ipso cooperetur poia Dei sine alia nova voluntate Dei, atq ideo si per impossibile Deus n videret actualem operaoem nram seu nri arbitrij adhuc cooperatur cum illo ex vi illius prioris voluntatis, visio e. nrae operaois actualis per accidens se ht in Deo ad cooperandum, dicitur Deus operari qa arbitrium operatur, n ita ut illud, qa, significet prioritatem vel caalitatem ullam nrae operaois respectu cooperaois divinae, sed ita ut hoc modo significetur modus operandi utriusq caae scilicet caam primam operari ut subordinatam caae 2dae e ut determinatam ab illa, caam vero 2dam operari ut indifferentem in actu primo e habentem in sua potestate determinaoem suam e concursum caae primae. sicut etiam haec e vera propositio: habitus charitatis operatur qa operatur voluntas, n qd voluntas prius operetur quam habitus, sed qd habitus subordinetur voluntati in sua operatione.

Urgebis adhuc: qa in actu primo tam caa prima quam 2da

2da e indifferens, e in actu 2do vtraq e simul determinata, & cum actio oriatur simul ab vtraq, n e cur magis tribuatur determinaō operaōis caæ 2dæ quam 1mæ. dicere &. ideo tribui caæ 2dæ, qa in actu 1mo caā 1ma subordinatur caæ 2dæ, e qa caā 2da ht in sua potestate operaōem & qa caā 2da determinat 1mam &c, videtur solum multiplicare vocabula e n explicare rem ipsam, nam totum hoc inquiritur, siquidem in actu 1mo vtraq caā e indifferens e in actu 2do vtraq simul determinatur vt dicatur vna subordinari alteri, cur dicatur caā 2da habere in sua potestate operaōem & determinare alteram concausam.

Explicatur difficultas. ponamus e converso caam 2dam subordinari primæ e determinari a 1ma sine vlla tn prioritate operaōis vnius ad operaōem alterius. quæro: quomodo se haberet res in actu primo e in actu 2do aliter ac nunc se? Dices: tunc n subordinaretur caā prima caæ 2dæ, sed e contra. hoc tn petimus: quid est subordinari, vel quæ realitas dēēt ex ijs quæ nunc st; fatendum ergo videtur caam 2dam nunc aliquomodo prius exire ad operandum e quasi trahere vel ducere secum caam primam, sine hac e. prioritate n videtur intelligi hæc tractio e ductio vel determinaō. sicut prima pars funiculi mota trahit secum simul alias partes, e licet oēs moveantur simul tempore, sed tn prima pars participat impulsum prius naā quam aliæ partes, e ideo dicitur hæc pars trahere alias, sic ergo licet oēs caæ operentur simul eundem effectum in eodem instanti reali, sed tn videtur consideranda aliqua prioritas vnius caæ, vt hæc dicatur secum trahere alias e determinare eas ad operandum, alioquin n ducit nec trahit, sed oēs simul exeunt sine aliqua subordinatione vel ordine.

Fateor multo melius intelligeretur hæc subordinaō, si possemus concedere aliquam prioritatem in ipso exercitio operaōis, caæ 2dæ liberæ ante cooperaōem caæ 1mæ. Sed revera n videtur posse considerari vlla prioritas sine inconvenienti, tum qa operaō caæ 2dæ n e diversa ab operaōe seu influxu caæ 1mæ, idem a. n pt habere vllam prioritatem realem respectu sui ipsius, tum etiam qa pro illo priori intelligeretur hæc actio supnālis orta ex caā naāli, sine eo qd intelligatur adhuc confortari vel elevari per caam supnālem. quomodo ergo actio illa pro eo ~~prio~~ priori prodit supnālis, vel a quo principio ht pro illo priori ēē supnālem? neganda e ergo oīs prioritas, & concedenda oīmoda simultas in exercitio operationis.

Ad obiectionem vero dicendum e licet vtraq caā in actu primo sit indifferens sed tn diverso modo, nam caā prima e indifferens

ferens quasi denominative a causa 2da indifferente cui subordinata est, neque etiam habitus charitatis in actu primo est indifferens, non tamen per suam indifferentiam, quam per indifferentiam voluntatis cui subordinata est, haec autem subordinatio nihil est, nisi has duas causas in actuali operatione ita se haberent, ut altera operetur voluntarie, altera vero quasi mortuo et inanimato modo. nam habitus non operatur voluntarie, non movetur enim ex cognitione ad operandum. cum ergo voluntarium sit quod procedit a principio intrinseco cum cognitione, operatio illa non dicitur voluntaria respectu habitus sed respectu voluntatis seu potentiae quae sola movetur ex cognitione obiecti, itaque quando duae causae indifferentes taliter coniunguntur in actu primo in ordine ad eandem operationem, ut una earum possit ex natura sua moveri per cognitionem indifferentem requisitam ad operandum, quae cognitio movet in actu primo proximo, tunc illa sola causa dicitur determinare aliam, illa habet in potestate operationem, et illi dicitur subordinari alia concausa; quia sicut respectu illius causae solum dicitur operatio voluntaria quae solum operatur ex cognitione, ita etiam respectu illius causa dicitur operatio libera quae sola operatur ex cognitione indifferenti posita in actu primo proximo. ideoque habitus charitatis dicitur subordinari voluntati et non e contra, quia voluntas est quae sola operatur mota ex cognitione obiecti indifferenti, [cancelled] haec enim cognitio non movet habitum sed voluntatem seu potentiam quae est capax ut moveatur tali modo, et ideo voluntas seu potentia dicitur secum ducere habitum et alias concausas, quia licet non prius egeat voluntas seu potentia ad operandum, sed tamen ipsa immediatius applicatur seu movetur per cognitionem indifferentem et mediante potentia moventur seu applicantur aliae concausae. quod idem dicendum est respectu divinae operationis quae quidem licet in se entitative non sit entitas mortua, sed tamen applicatur ad cooperandum cum arbitrio creato ad modum habitus seu alterius concausae inanimatae, nec movetur a cognitione creata obiecti quae est in nobis magis quam habitus, ideo quando operamur dicitur nostra voluntas determinare potentiam Dei ad concurrendum et non e contra, quia scilicet illa operatio procedit solum a nostra voluntate ut a causa operante voluntarie et libere libertate proxima, seu ut a causa quae sola operatur immediate ex cognitione illa indifferenti obiecti propositi; Deus vero licet operetur libere libertate quasi remota quatenus libere [cancelled] attribuit prius suam potentiam per voluntatem indifferentem, non tamen operatur libere libertate quasi remota, ut supra explicatum est.

Hinc infero quomodo loquendum sit de hac determinatione qua voluntas nostra determinat concursum Dei, potius enim

dicere

dicere, Deus operatur qa voluntas nra operatur, ita vt illud, quia, n
significet veram prioritatem vnig operaois respectu alterig, neq ē. ē vna
ē alia operao cum sit eadem proisq actio qua concurrit vtraq caa prima
ē 2da, sed debet illigi ita vt illud, quia, significet solum pdictam sub=
ordinaoem vnig caē ad aliam, ē diversum modum operandi vnig ē alte=
rius caē. coeterum in aliquo sensu improprio pōt dici caam 2dam
operari priusquam caam jmam, illigendo de prioritate aliqua virtuali,
quatenus licet operao vtriusq caē sit diuisibilis, taliter tn procedit
ab vtraq caa vt si eēt duæ operaoes ē duo effectus, vna operao eēt prior
raoe quam alia. qd explicare poum9 exemplo supra adducto funiculi
quem traho ex vna parte ē consequenter traho oēs alias partes in eodem
tempore, sed tn vnam partem prius raoe quam alias, qa hæc jma pars re=
cipit immediate motionem meæ manus ē ipsa jma pars trahit secum
alias partes. qa tn ibi st diversæ motiones ē termini, ideo pt conside=
rari inter illas prioritas fōlis. in nro etiam caē altera sola caa nempe
voluntas creata movetur immediate a cognitione obti, vt diximus, obtu ē.
n proponitur habitui vel ōgota Dei, sed soli voluntati creatæ, ē voluntas
creata mota ab obto in actu primo movetur libere in actu 2do ē trahit secum
alias concaas, qa tn vnica ē operao illarum oīum n operatur vna caa prius
formaliter quam alia, sed prig aliquomodo virtualiter, id ē, taliter mota
prius ē immediate ipsa sola ab obto, vt ex hoc capite eius motio ē operatio
deberet praecedere operaoes ē motiones aliarum caarum si fieri poēt. ē in
hoc fortasse sensu Corduba lib. j quæstionum Theologicarum q. 55. dub. 8.
ē dub. 10. dixit concursum nræ voluntatis eē priorem quam concursus
Dei. ē Marsilig in j. q. 45 art. 2. dixit in his actibq malis voluntatem
nram quasi praevenire Deum. ē Suarez dicto lib. j. cap. 15. num. 7. dixit
caam 2dam in aliquo sensu operari prig quam jma, ē eē quodammodo
jmam radicem determinaois actionis, n pōst ē. illigi de aliquo genere
veræ prioritatis, sed de prioritate impropria. qualis vero sit illa volun=
tas indifferens qua Deus in actu primo vult concurrere, ē quale obtu hēt,
diximus in Tractatu de Deo agentes de divina voluntate.

Restabat nunc agere de peccato habituali ē eig extra, de
hoc tn egimus late in tractatu de Virtute Poenitentiæ, qua ibi videri
pōt, vt locum demus disputationi de Gratia.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg